



УДК 351.07:004.77

[https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-1\(23\)-1186-1198](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-1(23)-1186-1198)

**Стороженко Ліна Григорівна** кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Навчально-наукового інституту менеджменту та підприємництва Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0003-2766-3712>

## ТИПОЛОГІЗАЦІЯ НЕТОКРАТИЧНИХ МЕХАНІЗМІВ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

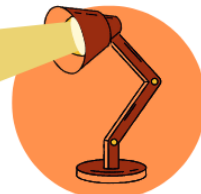
**Анотація.** У статті здійснено типологізацію нетократичних механізмів у системі державного управління як інноваційних інструментів організації публічної влади в умовах цифрової трансформації суспільства. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю наукового осмислення трансформаційних процесів у державному управлінні під впливом інформаційно-комунікаційних технологій і мережових форм організації. Проаналізовано концептуальні засади нетократії як форми мережевого врядування, що відрізняється від традиційної бюрократичної моделі структурою влади, процесами прийняття рішень, характером комунікації та механізмами контролю.

Розроблено комплексну багатовимірну типологію нетократичних механізмів за функціональним призначенням, рівнем інституціоналізації, характером мережевої взаємодії та технологічною основою. Проведено порівняльний аналіз традиційних і нетократичних механізмів державного управління, який засвідчив їх відмінності за показниками оперативності, прозорості, залучення громадян і адаптивності до змін.

Досліджено особливості застосування мережових, краудсорсингових, платформних, алгоритмічних механізмів, а також інструментів цифрової демократії та електронної участі. Визначено специфіку впровадження нетократичних механізмів у вітчизняній практиці державного управління на прикладі платформ «Дія», ProZorro, електронних петицій і систем відкритих даних. Обґрунтовано, що цифрова готовність суспільства є ключовою передумовою ефективного функціонування нетократичних механізмів. Окреслено перспективи їх розвитку як складової модернізації системи державного управління України в умовах європейської інтеграції та глобальних викликів цифрової епохи.

**Ключові слова:** нетократія, нетократичні механізми, державне управління, цифрове врядування, мережеве управління, електронне урядування, типологізація, цифрова модернізація.





**Storozhenko Lina** Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Public Management and Administration of the Educational and Scientific Institute of Management and Entrepreneurship of the State University of Information and Communication Technologies, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0003-2766-3712>

## TYOLOGY OF NETOCRATIC MECHANISMS IN THE PUBLIC ADMINISTRATION SYSTEM

**Abstract.** The article provides a typologization of netocratic mechanisms in the system of public administration as innovative instruments for organizing public power in the context of the digital transformation of society. The relevance of the study is determined by the need for scholarly reflection on transformation processes in public administration under the influence of information and communication technologies and network-based forms of organization. The conceptual foundations of netocracy as a form of network governance are analyzed; this form fundamentally differs from the traditional bureaucratic model in terms of power structure, decision-making processes, communication patterns, and control mechanisms.

A comprehensive multidimensional typology of netocratic mechanisms is developed based on functional purpose, level of institutionalization, nature of network interaction, and technological foundation. A comparative analysis of traditional bureaucratic and netocratic mechanisms of public administration is conducted, revealing significant differences in responsiveness, transparency, citizen engagement, and adaptability to changes in the external environment.

The study examines the specific features of network-based, crowdsourcing, platform-based, and algorithmic mechanisms, as well as instruments of digital democracy and electronic participation. The specifics of implementing netocratic mechanisms in domestic public administration practice are identified through the examples of the «Diia» platform, ProZorro, electronic petitions, and open data systems. It is substantiated that the digital readiness of society constitutes a key prerequisite for the effective functioning of netocratic mechanisms. The prospects for their development as an integral component of the modernization of Ukraine's public administration system in the context of European integration and the global challenges of the digital age are outlined.

**Keywords:** netocracy, netocratic mechanisms, public administration, digital governance, network governance, e-government, typologization, digital modernization.

**Постановка проблеми.** Сучасний етап розвитку державного управління характеризується глибокими трансформаційними процесами, зумовленими цифровізацією суспільних відносин, поширенням інформаційно-комунікаційних





технологій та формуванням глобальних мережевих структур. Традиційна бюрократична модель організації державної влади, що ґрунтується на ієрархічності, централізації та формалізованих процедурах, дедалі частіше виявляється недостатньо ефективною в умовах динамічних викликів інформаційної епохи, що актуалізує пошук нових управлінських підходів і механізмів.

У цьому контексті зростає науковий інтерес до концепції нетократії як форми мережевого врядування, у межах якої ключову роль відіграють інформаційні потоки, горизонтальні зв'язки та цифрові платформи. Нетократичні механізми державного управління поступово трансформують процеси прийняття рішень, надання публічних послуг і здійснення громадського контролю, формуючи нову логіку взаємодії між владою та суспільством.

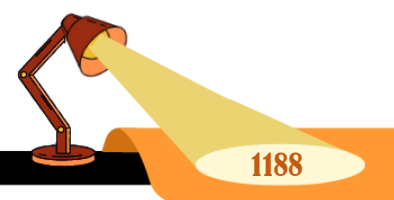
Україна, реалізуючи курс на європейську інтеграцію та цифрову трансформацію публічного сектору, активно впроваджує елементи нетократичного врядування. Водночас відсутність системної типології нетократичних механізмів ускладнює їх науковий аналіз і практичне застосування, що зумовлює необхідність комплексного дослідження та типологізації нетократичних механізмів у системі державного управління з метою підвищення ефективності, прозорості та залучення громадян до управлінських процесів.

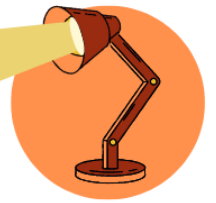
**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Теоретичні засади концепції нетократії були сформульовані О. Бардом та Я. Зодерквістом, які обґрунтували перехід до мережевої форми влади, заснованої на контролі інформаційних потоків і мережевих зв'язків [9]. Вагомий внесок у дослідження мережевого суспільства зробив М. Кастельс, який довів трансформацію соціально-політичних систем під впливом інформаційних мереж і цифрових технологій [10].

У вітчизняній науковій традиції проблеми цифрового врядування та трансформації державного управління досліджуються В. Куйбідою, О. Карпенком, В. Наместніком та іншими науковцями, які акцентують увагу на сервісоорієнтованій природі цифрового врядування [5]. Питання формування нетократичних механізмів державного управління в Україні ґрунтовно аналізуються Л. Стороженко [6–8], яка підкреслює визначальну роль цифрової готовності суспільства у впровадженні мережевих механізмів.

Окремі нетократичні механізми, зокрема краудсорсинг і краудфандинг, розглядаються у працях О. Кіреєвої [3], Н. Бахур [1], О. Карого та Я. Панаса [2], тоді як П. Данлеві та Х. Маргеттс [11] аналізують трансформацію держави в умовах цифрової ери та зростання ролі платформних акторів.

Водночас, попри значний науковий доробок, проблема системної типологізації нетократичних механізмів у державному управлінні залишається недостатньо дослідженою, що зумовлює необхідність подальших теоретичних і прикладних досліджень у цьому напрямі.



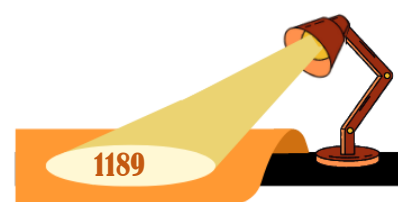


**Метою статті** є розробка комплексної багатовимірної типології нетократичних механізмів у системі державного управління на основі виявлення їх сутнісних характеристик, функціонального призначення та специфіки застосування в практиці врядування.

**Виклад основного матеріалу.** Нетократія становить собою принципово нову форму організації суспільства та влади, в якій домінуючу роль відіграють мережеві структури, інформаційні технології та соціальні групи, здатні контролювати інформаційні потоки та ефективно використовувати мережевий капітал [9]. На відміну від традиційної бюрократії з її вертикальною ієрархією і формалізованими процедурами, нетократія базується на горизонтальних зв'язках, децентралізації прийняття рішень та мережевій координації різноманітних акторів.

У контексті державного управління нетократичні механізми можна визначити як інструменти організації та здійснення публічної влади, що ґрунтуються на використанні інформаційно-комунікаційних технологій, мережевих форм взаємодії та горизонтальних зв'язках між органами влади, громадянами, бізнесом та іншими стейкхолдерами публічної сфери. Як справедливо зазначається в науковій літературі, «нетократизація державного управління є об'єктивною відповіддю на виклики інформаційного суспільства та передбачає фундаментальну трансформацію традиційних управлінських практик» [8, с. 914], а ключовими характеристиками нетократичних механізмів державного управління виступають: мережева структура організації, що передбачає відхід від жорсткої ієрархії на користь гнучких мережевих взаємодій між різними акторами; інформаційна домінанта, за якої інформація визначається як основний ресурс влади та управління; горизонтальна координація, що виявляється у переважанні горизонтальних зв'язків над вертикальними та забезпеченні рівноправної комунікації; технологічна обумовленість, яка вимагає обов'язкового використання цифрових платформ та інструментів; інклюзивність, що означає залучення широкого кола учасників до процесів управління; гнучкість і адаптивність, які виражаються у здатності швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища [6, с. 337].

Дедалі частіше традиційні механізми державного управління, що формувалися протягом століть становлення бюрократичних систем, зазнають нетократичної трансформації під впливом низки факторів: технологічний фактор визначається стрімким розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, штучного інтелекту, блокчейну та інших цифрових інновацій, які відкривають принципово нові можливості для організації й оптимізації управлінських процесів; соціальний – зумовлений зростанням рівня освіченості населення, підвищенням цифрової грамотності та формуванням нових очікувань громадян щодо якості публічних послуг і прозорості діяльності влади; економічний фактор





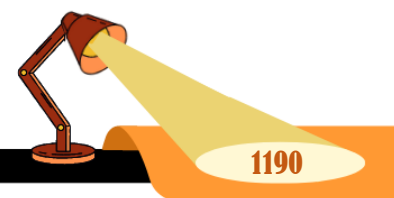
проявляється у потребі раціоналізації державних витрат, підвищення ефективності управління бюджетними ресурсами та використанні інноваційних фінансових інструментів, зокрема краудфандингу [1]. Політичний аспект пов'язаний із кризою довіри до традиційних інститутів представницької демократії та посиленням запиту на нові формати громадської участі у виробленні управлінських рішень. Глобалізаційний – актуалізує необхідність інтеграції національних систем управління у світові мережі та приведення вітчизняних практик у відповідність до міжнародних стандартів.

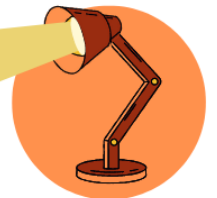
Зважаючи на окреслене, традиційні механізми державного управління поступово трансформуються, набуваючи нетократичних характеристик, проте не зникають повністю, а радше, інтегруються у гібридні моделі, що поєднують елементи бюрократичної ієрархії з мережевою горизонтальністю [10, с. 89].

На основі аналізу теоретичних напрацювань та практики впровадження цифрових інструментів у державному управлінні пропонуємо комплексну багатовимірну типологію нетократичних механізмів, що базується на чотирьох основних критеріях класифікації, кожен з яких розкриває певну грань функціонування цих механізмів у системі державного управління (за функціональним призначенням, за рівнем інституціоналізації, за характером мережевої взаємодії, за технологічною складовою).

За функціональним призначенням нетократичні механізми можна класифікувати на чотири основні типи: механізми прийняття рішень, що забезпечують залучення громадян та експертів до процесу вироблення управлінських рішень через платформи електронних консультацій з громадськістю, системи краудсорсингу ідей та рішень, інструменти електронного референдуму та голосування, платформи партисипативного бюджетування [7, с. 104]; механізми контролю та моніторингу, які виступають засобами забезпечення прозорості діяльності органів влади та громадського контролю, включаючи системи електронних петицій, платформи електронного декларування, інструменти публікації відкритих даних, системи моніторингу державних закупівель на зразок ProZorro; механізми комунікації та інформування, що створюють канали двосторонньої взаємодії між владою та громадянами через офіційні соціальні мережі органів влади, мобільні застосунки для взаємодії з громадянами, електронні портали державних послуг, чат-боти та віртуальні асистенти; механізми надання послуг, представлені цифровими платформами для отримання адміністративних та інших публічних послуг, такими, як інтегровані портали електронних послуг на зразок «Дії», системи електронної ідентифікації та автентифікації, платформи для дистанційного отримання документів, сервіси електронного документообігу тощо.

За рівнем інституціоналізації, нетократичні механізми поділяються на формальні, напівформальні та неформальні. Формальні механізми є офіційно

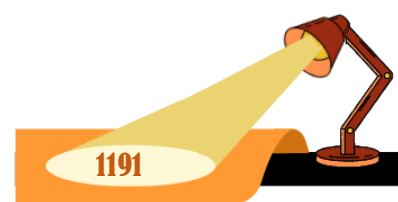


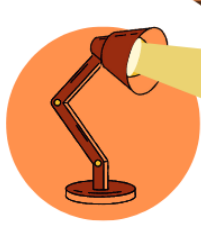


регламентованими законодавством та нормативними актами, що надає їм легітимності та забезпечує системність впровадження; до них належать система електронних петицій до органів влади, платформа електронних закупівель ProZorro, Єдиний державний веб-портал електронних послуг, система електронного декларування майна держслужбовців. Напівформальні механізми мають підтримку органів влади, проте не повністю регламентовані законодавством і часто існують у форматі пілотних проєктів або ініціатив; це пілотні проєкти електронної демократії на рівні місцевих громад, експериментальні платформи громадських бюджетів, профілі органів влади в соціальних мережах. Неформальні механізми представлені спонтанними мережевими об'єднаннями та ініціативами громадянського суспільства, що виникають знизу і не мають офіційного статусу; до них належать незалежні платформи громадського контролю, активістські мережеві групи в соціальних медіа, краудфандингові платформи для громадських проєктів [2, с. 216].

За характером мережевої взаємодії виділяємо три типи механізмів: вертикально-мережеві – забезпечують взаємодію органів влади з громадянами при збереженні певної асиметрії влади, що характерно для електронних петицій до Президента, Кабінету Міністрів, Верховної Ради, систем електронного звернення громадян, порталів для отримання адміністративних послуг; горизонтально-мережеві механізми сприяють рівноправній взаємодії між різними органами влади або громадськими групами на одному рівні; це міжвідомчі електронні системи обміну даними, платформи міжмуніципального співробітництва, мережеві співтовариства професіоналів у сфері державного управління; гібридні (багаторівневі) – поєднують вертикальні та горизонтальні зв'язки, забезпечуючи комплексну взаємодію різних рівнів та секторів; до них належать інтегровані платформи на зразок «Дії» з можливістю отримання послуг, звернень та участі в е-демократії, системи електронної взаємодії державних органів типу «Трембіта», комплексні регіональні портали електронного врядування.

За технологічною складовою нетократичні механізми можна класифікувати на п'ять груп: веб-платформи – засновані на браузерних технологіях інтернет-портали (портал електронних послуг Дія, система ProZorro, портал відкритих даних та ін.); мобільні застосунки, представлені програмним забезпеченням для смартфонів та планшетів, включаючи мобільний застосунок «Дія», застосунки для електронної ідентифікації, програми для взаємодії з комунальними службами; соціальні медіа, які передбачають використання існуючих соціальних мереж для державного управління через офіційні сторінки органів влади у Facebook, Instagram, Telegram, чат-боти для надання інформації та послуг, live-трансляції засідань та публічних заходів; блокчейн-рішення, що базуються на технологіях розподіленого реєстру для забезпечення прозорості, що включає





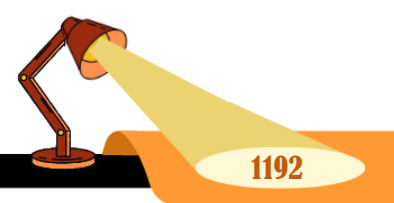
електронні аукціони на основі блокчейну, системи верифікації електронних документів, реєстри майнових прав з використанням blockchain; штучний інтелект та Big Data – технології аналізу великих масивів даних і автоматизації рішень через системи аналітики відкритих даних, прогнозні моделі для публічної політики, автоматизовані системи виявлення корупційних ризиків.

У свою чергу, мережеві механізми прийняття управлінських рішень становлять собою один із найбільш інноваційних типів нетократичних інструментів, що фундаментально змінюють традиційну модель вироблення публічної політики. На нашу думку, ці механізми трансформують саму філософію державного управління, переходячи від моделі «влада знає краще» до моделі «колективний інтелект та співтворчість». Мережеві механізми у процесах прийняття рішень базуються на принципі розподіленого знання, згідно з яким найкращі рішення виробляються не окремими експертами чи чиновниками, а в результаті взаємодії різних акторів, що володіють комплементарною інформацією та досвідом. Такі механізми передбачають електронні консультації з громадськістю щодо проєктів нормативно-правових актів, мережеві експертні панелі для оцінки публічних політик, платформи для збору ідей від громадян щодо вирішення локальних проблем, системи колективного прогнозування для передбачення наслідків управлінських рішень тощо. Особливо ефективними мережеві механізми виявляються у сферах, що потребують врахування локального контексту та специфічних потреб різних соціальних груп.

Краудсорсингові та краудфандингові механізми представляють особливу категорію нетократичних інструментів, які дозволяють мобілізувати інтелектуальні та фінансові ресурси суспільства для вирішення публічних завдань. Краудсорсинг у державному управлінні передбачає залучення великої кількості людей до виконання певних завдань, генерування ідей або обробки інформації через цифрові платформи [3, с. 74].

Вважаємо, що краудсорсингові механізми мають значний потенціал для підвищення ефективності державного управління у таких напрямках, як збір даних про стан доріг, комунальної інфраструктури чи екологічні проблеми через мобільні застосунки; генерування ідей щодо покращення публічних послуг або вирішення соціальних проблем; верифікація інформації та виявлення фейкових новин у публічному просторі; залучення волонтерів до виконання суспільно корисних завдань під час кризових ситуацій. На наше переконання, краудсорсинг слід розглядати як специфічну технологію управління соціально-економічним розвитком, пріоритетними напрямками якої є залучення інвестицій у регіональний розвиток, розробка соціально-економічних стратегій розвитку регіону, підтримка і розвиток малого бізнесу, створення нових високотехнологічних робочих місць тощо.

Краудфандингові механізми, у свою чергу, дозволяють фінансувати публічні проєкти за рахунок добровільних внесків громадян, що особливо актуально

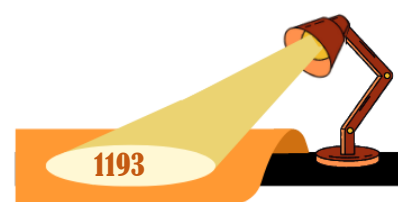


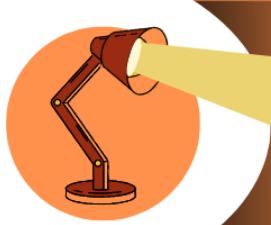


в умовах обмежених бюджетних ресурсів. Краудфандинг у публічній сфері не просто мобілізує додаткові фінансові ресурси, але й підвищує залученість громадян, формує почуття співвласності публічних проєктів та посилює громадський контроль за їх реалізацією. Такі механізми використовуються для фінансування проєктів благоустрою публічних просторів, реставрації пам'яток культури, підтримки соціально вразливих груп, розвитку місцевої інфраструктури та ін.

Для комплексного розуміння специфіки нетократичних механізмів доцільно здійснити їх порівняння з традиційними бюрократичними інструментами управління. У Таблиці 1 представлено зіставлення ключових характеристик цих двох підходів за найважливішими параметрами функціонування.

| Критерій порівняння            | Традиційні (бюрократичні) механізми  | Нетократичні механізми  | Гібридна модель   |
|--------------------------------|--|---|---|
| <i>Структура організації</i>   | Вертикальна ієрархія, багаторівнева підпорядкованість, чіткий розподіл повноважень                 | Мережева структура, горизонтальні зв'язки, децентралізація та самоорганізація                                     | Поєднання ієрархічних елементів з мережевими зв'язками для різних функцій               |
| <i>Процес прийняття рішень</i> | Централізований підхід «згори-донизу», обмежене коло учасників, формалізовані процедури узгодження | Партисипативний підхід, краудсорсинг ідей, залучення зовнішніх експертів та громадськості через цифрові платформи | Експертні рішення з обов'язковим громадським обговоренням через електронні консультації |
| <i>Комунікаційна модель</i>    | Односторонні офіційні канали, формальне інформування за встановленими процедурами                  | Двостороння інтерактивна комунікація, відкритий діалог у реальному часі, використання соціальних мереж            | Офіційні канали доповнюються інтерактивними платформами та соцмережами                  |
| <i>Швидкість реагування</i>    | Повільна через складні багаторівневі бюрократичні процедури та необхідність узгоджень              | Висока завдяки цифровим технологіям, автоматизації процесів та мережевій координації                              | Диференційована залежно від типу рішень та їх критичності                               |
| <i>Прозорість діяльності</i>   | Обмежена, інформація надається переважно за  | Максимальна відкритість, проактивне   | Поєднання закритих процедур (безпека)   |



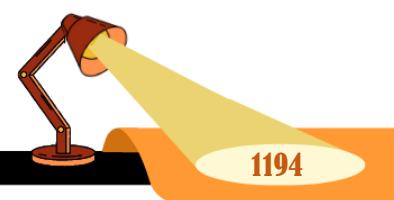


| Критерій порівняння              | Традиційні (бюрократичні) механізми  | Нетократичні механізми  | Гібридна модель  |
|----------------------------------|--|---|--|
|                                  | запитом, закриті процедури обговорення   | оприлюднення даних, публічні онлайн-трансляції засідань   | та відкритих (рутинна діяльність)  |
| <b>Характер контролю</b>         | Ієрархічний внутрішній контроль, державний аудит, періодичні планові перевірки               | Громадський контроль в режимі реального часу, колективний моніторинг через відкриті дані        | Паралельне функціонування державного та громадського контролю з взаємним доповненням |
| <b>Ресурсна база влади</b>       | Матеріальні активи, бюджетні кошти, адміністративний ресурс, монополія на законне насильство | Інформація, знання, мережевий капітал, цифрові технології, увага та довіра аудиторії            | Комбінація традиційних ресурсів влади і цифрових активів                             |
| <b>Гнучкість та адаптивність</b> | Низька, зміни потребують тривалих узгоджень та нормативного закріплення                      | Висока, швидка адаптивність до змін зовнішнього середовища, ітеративний підхід до вдосконалення | Базові процеси залишаються стабільними, периферійні – максимально гнучкі             |

Таблиця 1. Порівняльна характеристика традиційних та нетократичних механізмів державного управління

Як видно з порівняльного аналізу, нетократичні механізми мають суттєві переваги у швидкості реагування на виклики, рівні прозорості діяльності, залучення громадян до управлінських процесів та адаптивності до змін. Водночас повна заміна традиційних механізмів нетократичними є недоцільною і практично неможливою, оскільки певні функції державного управління, особливо пов'язані з забезпеченням національної безпеки, підтриманням правопорядку та здійсненням правосуддя, вимагають збереження елементів ієрархічної організації та формалізованих процедур.

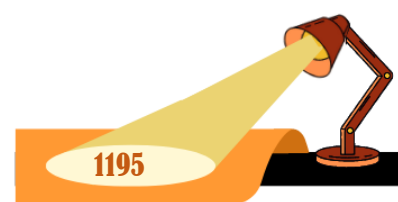
Таблиця 2 демонструє специфіку застосування різних типів механізмів залежно від функціональної сфери державного управління, що дозволяє визначити оптимальні моделі організації управління у конкретних галузях.

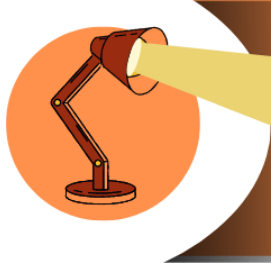




| Сфера управління                       | Ефективність традиційних механізмів  | Ефективність нетократичних механізмів                                     | Оптимальна модель   | Обґрунтування  |
|--|--|---|---|--|
| <i>Надання адміністративних послуг</i> | Середня (тривалі процедури, черги, необхідність фізичної присутності)        | Висока (швидкість обробки, доступність 24/7, зручність інтерфейсу)        | Переважно нетократичні з опцією традиційного обслуговування     | Цифрові канали значно ефективніші, але потрібна альтернатива для груп з низькою цифровою грамотністю |
| <i>Бюджетне планування</i>             | Висока (потребує професійної експертизи та складних економічних розрахунків) | Висока (партисипативні бюджети, залучення громадськості до пріоритизації) | Гібридна (експертне планування + партисипативний компонент)     | Професійне планування доповнюється громадською участю у розподілі частини коштів                     |
| <i>Правоохоронна діяльність</i>        | Висока (необхідна чітка ієрархія, субординація, швидкість мобілізації)       | Середня (електронні звернення, системи відеофіксації, аналітика)          | Переважно традиційні з елементами цифровізації окремих процесів | Специфіка діяльності вимагає збереження ієрархії при використанні цифрових інструментів              |
| <i>Охорона здоров'я</i>                | Середня (необхідний особистий контакт лікаря з пацієнтом)                    | Висока (телемедицина, е-рецепти, електронні медичні картки, онлайн-запис) | Гібридна з наростанням цифрового компоненту                     | Поєднання особистого прийому для складних випадків з цифровими сервісами                             |
| <i>Державні закупівлі</i>              | Низька (високі корупційні ризики, непрозорість процедур)                     | Дуже висока (повна прозорість, конкурентність, економія бюджетних коштів) | Виключно нетократичні (електронні закупівлі)                    | Цифрові платформи радикально знижують корупцію та підвищують ефективність                            |
| <i>Містобудування та планування</i>    | Середня (потребує професійної експертизи)                                    | Висока (ГІС-технології, партисипативне планування, онлайн-обговорення)    | Гібридна з активним залученням громадськості                    | Експертне планування доповнюється громадським обговоренням для легітимації                           |
| <i>Екологічний моніторинг</i>          | Висока (сенсорні мережі, краудсорсинг даних, супутникові знімки)             | Середня (обмежені можливості контролю великих територій)                  | Переважно нетократичні з науковою верифікацією                  | Цифрові технології дозволяють моніторити великі території в реальному часі                           |

Таблиця 2. Ефективність застосування традиційних та нетократичних механізмів у різних сферах державного управління





Сьогодні Україна демонструє значний прогрес у впровадженні нетократичних механізмів державного управління, особливо після прийняття низки стратегічних документів, спрямованих на цифровізацію державного сектору та підвищення прозорості діяльності органів влади.

Наприклад, платформа «Дія», запущена у лютому 2020 року, становить собою найбільш комплексне втілення нетократичних принципів у вітчизняній практиці та визнана однією з найуспішніших цифрових ініціатив у світі. Як зазначалося експертами, «Дія» інтегрує понад 120 державних послуг, забезпечує електронну ідентифікацію громадян через мобільний додаток та створює можливості для повноцінного електронного документообігу без паперових носіїв. Особливо важливим є те, що платформа реалізує принцип проактивного надання послуг, коли держава сама пропонує громадянам ті чи інші сервіси на основі наявної інформації, а не чекає на звернення [4, с. 8]. Станом на початок 2026 року мобільним застосунком «Дія» користуються понад 19 мільйонів українців, що становить близько 60% дорослого населення країни, що свідчить про високий рівень довіри громадян до цифрових державних сервісів [4].

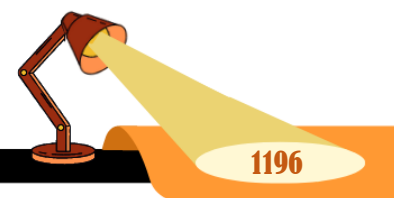
**Висновки.** Як бачимо, нетократичні механізми є якісно новою формою організації державної влади, заснованою на мережевих структурах, цифрових технологіях і горизонтальних взаємодіях між акторами публічної сфери. Вони не витісняють традиційні бюрократичні інструменти, а формують гібридні моделі державного управління, що поєднують ієрархічну стабільність із мережевою гнучкістю.

Запропонована багатовимірна типологія нетократичних механізмів за функціональним призначенням, рівнем інституціоналізації, характером мережевої взаємодії та технологічною основою створює методологічну базу для системного аналізу цифрової трансформації державного управління й обґрунтованого вибору відповідних інструментів у практиці державного врядування.

Встановлено, що мережеві, краудсорсингові, платформні, алгоритмічні механізми та інструменти цифрової демократії підвищують якість і легітимність управлінських рішень, прозорість діяльності органів влади та рівень громадської участі. Порівняльний аналіз підтвердив їхні переваги щодо оперативності й адаптивності, водночас обґрунтовуючи доцільність збереження ієрархічних елементів у сферах національної безпеки, оборони та правоохоронної діяльності.

З'ясовано, що українська практика впровадження нетократичних механізмів (платформи «Дія», ProZorro, електронні петиції, відкриті дані, система «Трембіта») демонструє значний прогрес цифровізації державного управління та високий рівень інноваційності, проте залишається чутливою до викликів цифрової грамотності, інфраструктурної нерівності та кібербезпеки.

Доведено, що цифрова готовність суспільства є критичною умовою ефективності нетократичних механізмів, що зумовлює необхідність розвитку цифро-





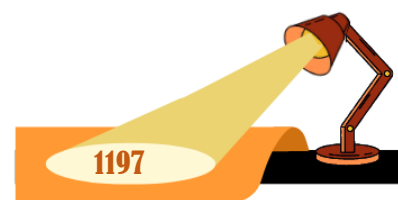
вих компетентностей, інфраструктури та культури відкритості. Перспективи їх подальшого розвитку пов'язані з інтеграцією штучного інтелекту й блокчейн-технологій, розширенням партисипативних практик, забезпеченням цифрової інклюзії та посиленням захисту персональних даних.

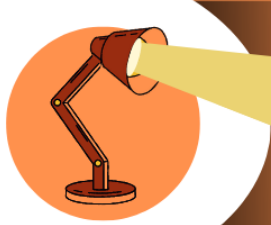
**Література:**

1. Бахур Н. В. Краудфандинг та краудсорсинг як інструменти стимулювання розвитку регіонів та громад. *Ефективна економіка*. 2021. № 9. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.9.85 (дата звернення: 12.01.2026).
2. Карий О. І., Панас Я. В. Краудсорсинг як інструмент менеджменту для вирішення локальних проблем. *Економіка та держава*. 2016. № 4. С. 213–219.
3. Кіреєва О. Краудсорсинг як інноваційний інструмент участі громадськості в публічному управлінні. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2016. Випуск 3 (30). С. 72–78.
4. Дія : портал державних послуг. URL: <https://diia.gov.ua> (дата звернення: 12.01.2026).
5. Куйбіда В. С., Карпенко О. В., Наместнік В. В. Цифрове врядування в Україні: базові дефініції понятійно-категоріального апарату. *Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. Серія: Державне управління*. 2018. № 1. С. 5–10.
6. Стороженко Л. Г., Власенко В. О. Цифрова готовність суспільства як компонент формування нетократичного публічного управління. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2024. № 2(20). С. 330–341. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-2\(20\)-330-341](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-2(20)-330-341) (дата звернення: 12.01.2026).
7. Стороженко Л. Г. Нетократизація публічного управління: тренди інформаційного суспільства. *Публічно-управлінські та цифрові практики*. 2025. Вип. 1(4). С. 100–110. DOI: 10.31673/2786-7412.2025.015423 (дата звернення: 12.01.2026).
8. Стороженко Л. Г. Нетократія, цифровий контроль та глобальна криза демократії: виклики нового світового порядку. *Суспільство та національні інтереси*. 2025. № 4(12). С. 910–922. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-4\(12\)-910-921](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-4(12)-910-921) (дата звернення: 12.01.2026).
9. Bard A., Söderqvist J. *Netocracy: The New Power Elite and Life After Capitalism*. London: Pearson FT Press, 2002. 288 p.
10. Castells M. *The Rise of the Network Society*. 2nd ed. Oxford : Wiley-Blackwell, 2010. 656 p.
11. Dunleavy P., Margetts H., Bastow S., Tinkler J. *Digital Era Governance: IT Corporations, the State, and E-Government*. Oxford : Oxford University Press, 2006. 280 p.

**References:**

1. Bahur, N. V. (2021). Kraudfandynh ta kraudsorsynh yak instrumenty stymuliuvannia rozvytku rehioniv ta hromad [Crowdfunding and crowdsourcing as instruments for stimulating the development of regions and communities]. *Efektivna ekonomika – Effective Economy*, 9. <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.9.85> [in Ukrainian].
2. Karyi, O. I., & Panas, Ya. V. (2016). Kraudsorsynh yak instrument menedzhmentu dlia vyrishennia lokalnykh problem [Crowdsourcing as a management tool for solving local problems]. *Ekonomika ta derzhava – Economy and State*, 4, 213–219 [in Ukrainian].
3. Kirieieva, O. (2016). Kraudsorsynh yak innovatsiinyi instrument uchasti hromadskosti v publichnomu upravlinni [Crowdsourcing as an innovative instrument of public participation in public administration]. *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriadiuvannia – Public Administration and Local Self-Government*, 3(30), 72–78 [in Ukrainian].





4. Diia. (n.d.). *Derzhavnyi portal posluh*. Retrieved January 13, 2026, from <https://diia.gov.ua>
5. Kuibida, V. S., Karpenko, O. V., & Namestnik, V. V. (2018). Tsyfrove vriaduvannia v Ukraini: bazovi definitsii poniatiino-katehorialnoho aparatu [Digital governance in Ukraine: Basic definitions of the conceptual and categorical framework]. *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy. Seriya: Derzhavne upravlinnia – Bulletin of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine. Series: Public Administration*, 1, 5–10 [in Ukrainian].
6. Storozhenko, L. H., & Vlasenko, V. O. (2024). Tsyfrova hotovnist suspilstva yak komponent formuvannia netokratychnoho publicnoho upravlinnia [Digital readiness of society as a component of netocratic public administration formation]. *Aktualni pytannia u suchasni nauksi – Current Issues in Modern Science*, 2(20), 330–341. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-2\(20\)-330-341](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-2(20)-330-341) [in Ukrainian].
7. Storozhenko, L. H. (2025). Netokratyzatsiia publicnoho upravlinnia: trendy informatsiinoho suspilstva [Netocratization of public administration: Trends of the information society]. *Publichno-upravlinski ta tsyfrovi praktyky – Public Administration and Digital Practices*, 1(4), 100–110. <https://doi.org/10.31673/2786-7412.2025.015423> [in Ukrainian].
8. Storozhenko, L. H. (2025). Netokratiia, tsyfrovyi kontrol ta hlobalna kryza demokratii: vyklyky novoho svitovoho poriadku [Netocracy, digital control and the global crisis of democracy: Challenges of the new world order]. *Suspilstvo ta natsionalni interesy – Society and National Interests*, 4(12), 910–922. [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-4\(12\)-910-921](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-4(12)-910-921) [in Ukrainian].
9. Bard, A., & Söderqvist, J. (2002). *Netocracy: The new power elite and life after capitalism*. London: Pearson FT Press [in English].
10. Castells, M. (2010). *The rise of the network society* (2nd ed.). Oxford: Wiley-Blackwell [in English].
11. Dunleavy, P., Margetts, H., Bastow, S., & Tinkler, J. (2006). *Digital era governance: IT corporations, the state, and e-government*. Oxford: Oxford University Press [in English].